

"Контраразузнаване", повест от

Андрей Гуляшки

Повестта "Контраразузнаване" от Андрей Гуляшки утвърждава категорично един нов жанр в нашата прогресивна белетристика, за който е уместно да се намери подходящ термин - жанра на сувората, подземна, но невидима и пълна със себеотрицание борба с враговете на социализма в полето на шпионажа. Погрешно би било да причислим това произведение към обикновения "авантюристичен" или "детективски" жанр. То се издига над тях със своите художествени изразни средства и със своя хуманизъм, а това дава основание да се причисли без колебание към постиженията на нашата "чиста" белетристика през 1960 г.

На пръв поглед Авакум Захов, главният герой на повестта, прилича на Шерлок Холмс. Но този български Шерлок Холмс, млад офицер от контраразузнаването, за разлика от английския, няма бесстрастно и обективистично отношение към правдата, а е чист, ищански интелигент, от българска плът и кръв, настин с дълбок социалистически хуманизъм, с обич към родината и вълнуваща човешка топлота. Той става симпатичен и обичан от читателя не само защото го разпознаваме като чист българин, не само защото рискува живота си и не хали силите си в борбата с враговете на родината, но и защото е дълбоко човечен и иска да спаси един невинно заподозрен честен учител. В образа му прозира и една лека, едваоловима, човешка и напълно правдива тъга, която произтича от това, че той е принуден да жертвува радостите на живота пред дълга си на комунист и човек. Така се получава един убедителен, лишен от схематично и украсяване образ. Всичко това, заедно с хубавите описания на родопските пейзажи, с лаконичните, но силни подтекстове, с композиционното маисторство, психологичните анализи, драматичните диалози - дава ясно изразен, чисто художествен облик на произведението.

Със своя замисъл и реалистични художествени качества, със своя национален колорит и сюжет взет от съвременната действителност, повестта "Контраразузнаване", макар и да не отразява целокупния съвременен живот, а само една малка, но драматична фасетка от него, ще изиграе голяма възпитателна роля сред младежта, поради което предлагам да бъде отличена със Съюзна награда втора степен.

16.V.1960 г.

Димитър Димов

София